

KL

› GODT PÅ VEJ
MOD UDDANNELSE OG JOB

GODT PÅ VEJ

GODT PÅ VEJ

– MOD UDDANNELSE OG JOB

Godt på vej – Mod uddannelse og job

© KL

1. udgave, 1. oplag 2017

Produktion: KL's Trykkeri

Design: e-Types

Foto: Colourbox

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 @kommunerne

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830238

ISBN 978-87-93365-84-1

INDHOLD

GODT PÅ VEJ MOD UDDANNELSE OG JOB	4
01 / EN STYRKET PRAKSISNÆR OG ANVENDELSESORIENTERET DIMENSION I FOLKESKOLEN	6
02 / EN SAMLET OG FORENKLET INDSATS I UDSKOLINGEN MED FOKUS PÅ KARRIERELÆRING	8
03 / EN STYRKET KOMMUNAL FORANKRING AF ARBEJDET MED OVERGANGE TIL UNGDOMSUDDANNELSERNE	12
04 / LETTERE ADGANG TIL ERHVERVSSKOLER I HELE LANDET	14
05 / ERHVERVSSKOLERNE SKAL FORANKRES BEDRE I LOKALSAMFUNDET	16
06 / ERHVERVSSKOLEUDDANNELSERNES INDHOLD OG KVALITET SKAL MATCHE ERHVERVSLIVETS BEHOV	18
07 / FAKTA OG VIDEN	20

GODT PÅ VEJ – MOD UDDANNELSE OG JOB

Store årgange af faglærte forlader arbejdsmarkedet i disse år for at gå på pension, og samtidig kommer langt færre faglærte ind på arbejdsmarkedet. Ifølge Dansk Industri er det dystre fremtidsperspektiv, at der mangler op mod 44.000 faglærte allerede i 2025. Konsekvensen bliver, at virksomheder må afvise ordrer, flytte eller undlade at oprette nye arbejdspladser. Det udfordrer vores samfund generelt – og det udfordrer kommunerne i forhold til bl.a. vækst, udvikling, bosætningsmønstre mv.

En del af forklaringen er, at andelen af unge, der vælger en erhvervsuddannelse, er faldet markant fra 31,7 pct. i 2001 til 18,5 pct. i 2017. Faktisk er det kun ca. en til to elever i en 9. klasse, som i dag vælger at fortsætte på en erhvervsuddannelse. Samtidig er andelen, der gennemfører en erhvervsuddannelse lavere sammenlignet med både det almene og erhvervsgymnasierne, da kun 75 pct. af en årgang på en erhvervsuddannelse kan forventes at gennemføre grundforløb. Det mærker vi i kommunerne og på arbejdsmarkedet, men mere alvorligt er det, at udviklingen også påvirker de unge, der ikke udnytter deres potentiale fuldt ud eller får fodfæste på arbejdsmarkedet. Der er mange faktorer, der kan listes som årsag til denne udvikling.

For det første er det blevet en generel samfundstendens, at en studentereksamen og de akademiske uddannelser har høj status. Her høster man anerkendelse og bliver set – ofte på bekostning af erhvervsuddannelserne.

For det andet kan det være svært for mange unge at træffe et så specifikt karrierevalg allerede i folkeskolen, som en erhvervsuddannelse fordrer. Derfor bliver gymnasiet "det nemme valg".

For det tredje udfordrer folkeskolen ikke elevernes uddannelsesvalg i tilstrækkelig grad. Vi ser alt for ofte, at der er et for ensidigt fokus på de gymnasiale ungdomsuddannelser, og at folkeskolen ganske enkelt mangler viden om og erfaringer med erhvervsuddannelserne. Hertil kommer, at der i mange hjem også mangler viden om den brede palette af uddannelsesstilbud, der faktisk findes, og om de jobmuligheder, de giver. Dette afskærer de unge fra at kunne orientere sig i og høre om de øvrige ungdomsuddannelser.

For det fjerde er uddannelsesinstitutionerne udfordrede af økonomi og bureaukrati, som bl.a. leder til en centralisering af udbuddet af uddannelserne, hård konkurrence mellem institutionerne på grund af taxametersystemet og faldende elevtal. Oven i det kommer bureaukratiske regler for campusdannelse, udlagt undervisning mv.

For det femte er der en række praktiske udfordringer, som møder de unge. Fx har den geografiske spredning af uddannelser stor betydning for de unges valg, og faktum er, at elever på erhvervsskoler har ca. halvanden gang så langt til deres uddannelsessted, som unge på gymnasier.

Der er ingen tvivl om, at Danmark har brug for, at flere unge tager en erhvervsuddannelse. Men det handler ikke om at presse den enkelte unge over i en uddannelse, som de hverken er motiverede eller har interesse for. Vejen frem er, at vi bliver bedre til at forberede de unge og deres forældre til valget af uddannelse, så flere får øjnene op for mulighederne i erhvervsuddannelserne. Her er det helt centralt, at den praksisnære og anvendelsesorienterede dimension af folkeskolen opprioriteres. At kunne oversætte teori til praksis – og praksis til teori – er helt afgørende kompetencer og en del af elevernes almene dannelse. Kommunerne er klar til at gøre en indsats, men kan ikke løse udfordringen alene. Også forældrene skal på banen.

Vi er også nødt til at se på en række strukturelle ændringer i forhold til ungdomsuddannelserne, så skellene mellem uddannelserne bliver mindre, og incitamenterne til at samarbejde bliver større. Vi skal sætte de unge og deres muligheder, drømme og valg i centrum og ikke fokusere på institutionsinteresser.

Med dette udspil giver KL en række konkrete anbefalinger til, hvordan udfordringerne med at få flere elever til at vælge en erhvervsuddannelse kan imødegås. Anbefalingerne skal bidrage til, at skoler og kommuner får de konkrete redskaber og den nødvendige frihed til at imødegå udfordringerne i forhold til elevernes overgang til ungdomsuddannelse, samt understøtte, at flere vælger en erhvervsuddannelse.

Anbefalingerne i dette udspil retter sig primært mod den gruppe elever, der erklæres uddannelsesparate i 9. klasse. KL har igangsat en generel indsats på det samlede 0-18 årsområde og er tidligere i 2017 kommet med et udspil med anbefalinger rettet mod de ca. 20 pct. af eleverne, som ikke er erklærede uddannelsesparate, samt et udspil med anbefalinger på dagtilbudsområdet og et inspirationsmateriale til styrket forældresamarbejde.

København, juni 2017

Martin Damm,
formand for KL

Kristian Wendelboe,
administrerende direktør for KL

01 / EN STYRKET PRAKSISNÆR OG ANVENDELSESORIENTERET DIMENSION I FOLKESKOLEN

› KL ANBEFALER, AT:

- › Fælles Mål justeres, så der indarbejdes et praksisnært og anvendelsesorienteret element i de af folkeskolens fag, hvor det er muligt. Samtidig skal hele skoledagen, herunder også den understøttende undervisning og åben skole, bruges til at understøtte arbejdet med disse elementer.
- › De eksisterende muligheder udnyttes, så fagene "Håndværk og Design" og "Madkundskab" introduceres allerede i 1. klasse mod 4. klasse i dag, hvilket indebærer, at timer fra mellemtrinnet fremrykkes til indskoling.
- › Eleverne tager mindst ét praksisnært og anvendelsesorienteret valgfag i 7. til 9. klasse.
- › Der udarbejdes et inspirationsmateriale for at understøtte et mere systematisk arbejde med åben SFO/fritidstilbud.

Folkeskolen udfordrer ikke elevernes uddannelsesvalg i tilstrækkelig grad. Skolen forbereder alt for ofte eleverne ensidigt på de gymnasiale ungdomsuddannelser, og mange lærere og det øvrige pædagogiske personale mangler ganske enkelt viden om og erfaringer med, hvad erhvervsuddannelserne kan tilbyde. Lærerne og det øvrige pædagogiske personale oplever også strukturelle og kulturelle barrierer i forhold til at kunne forberede elever til valget af erhvervsuddannelser.

Der er derfor behov for, at eleverne løbende gennem deres folkeskoleforløb præsenteres for og får erfaringer med de mere praksisnære kompetencer, som på sigt kan føre til en erhvervsuddannelse. Samtidig skal skoledagen blandt andet varieres ved, at der sker en større kobling mellem teori og praksis i form af eksempelvis praksisnære og anvendelsesorienterede undervisningsforløb. En sådan undervisning kan både virke motiverende på eleverne og have en positiv effekt på læring generelt.

KL anbefaler, at der indarbejdes et praksisnært og anvendelsesorienteret element i de af folkeskolens fag, hvor det vurderes muligt, så de håndværksmæssige og praksisnære kompetencer i højere grad prioriteres og synliggøres. Dette skal ske ved, at disse elementer skrives ind i "Fælles Mål" for de relevante fag og integreres i prøverne. KL ser derfor også positivt på regeringens initiativ om at

integrere et praksisnært og anvendelsesorienteret element i uddannelsesparathedsvurderingen, da dette også er et udtryk for en prioritering og synliggørelse af disse elementer. Samtidig skal skoledagen generelt, herunder særligt den understøttende undervisning og åben skole, bruges til at understøtte arbejdet med disse elementer.

For at sikre at eleverne løbende gennem deres skoleforløb præsenteres for de praksisnære fag, anbefaler KL, at kommunerne og skolerne i højere grad udnytter de eksisterende muligheder, så faget "Håndværk og Design" og faget "Madkundskab" introduceres tidligere i skoleforløbet. Dette kan ske ved at indføre fagene tidligere og fordele det vejledende timetal eller konvertere understøttende undervisning, så eleverne får fagene fra 1. til 7. klasse. Fagene er i dag placeret på klassetrinnene:

- 4. klasse med 3 lektioner om ugen
- 5. klassetrin med 4 lektioner om ugen
- 6. klassetrin med 4 lektioner om ugen
- 7. klassetrin med 2 lektioner om ugen

Målet er, at eleverne ved at møde disse fag tidligere i højere grad får en fortrolighed med dem, ligesom deres lyst til og interesse for de mere praksisnære og anvendelsesorienterede kompetencer kan øges.

For at sikre elevernes fortsatte erfaringer med praksisnære fag i udskolingen anbefaler KL, at eleverne skal tage mindst et praksisnært og anvendelsesorienteret valgfag fra 7.-9. klasse. Et praksisnært og anvendelsesorienteret valgfag vil også kunne omfatte programmering. Målet er, at flere elever vil få erfaringer med og forståelse for disse fag og fremover vil få interesse for en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse.

SFO og fritidstilbud udgør en mulighed for at arbejde med elevernes kendskab til omverdenen og give dem billeder på, hvordan deres skolegang kan anvendes i praksis. For i højere grad at udnytte dette potentiale anbefaler KL, at der i samarbejde med relevante organisationer udarbejdes et inspirationsmateriale med konkrete forløb og erfaringer om åben SFO, fritids- og klubtilbud.

› FAKTA OM VALGFAG

Eleverne i 7.-9. klasse skal vælge mindst ét valgfag. Eleverne skal altid tilbydes 120 timers valgfag, som svarer til det vejledende timetal for to valgfag. Det betyder, at eleverne altid skal have mindst to valgfag at vælge imellem. Hvor mange valgfag eleverne gives mulighed for at følge, udover det ene obligatoriske, er en lokal beslutning.

Der kan tilbydes valgfag i følgende fag og emner:

- › Tysk
- › Fransk
- › Spansk
- › Billedkunst
- › Medier
- › Filmkundskab
- › Drama
- › Musik
- › Håndværk og design
- › Madkundskab
- › Almindelige indvandrersprog for elever med fornødent forhåndskendskab til det pågældende sprog
- › Arbejdskendskab

Kommunerne har mulighed for selv at oprette valgfag. De kommunale valgfag skal følge samme model som valgfagsrækken.

Valgfag udbydes som udgangspunkt for et år ad gangen. Det gælder dog ikke "Madkundskab" og "Håndværk og design", der udbydes som toårige valgfag, og "Tysk" og "Fransk", der udbydes som treårige valgfag.

Undervisningsministeriet, www.uvm.dk, juni 2017.

02 / EN SAMLET OG FORENKLET INDSATS I UDSKOLINGEN MED FOKUS PÅ KARRIERELÆRING

› KL ANBEFALER, AT:

- › Elevplanen i højere grad skal være elevens og forældrenes redskab til refleksion over elevens faglige progression og trivsel, sociale og personlige udvikling samt karrierelæring. Samtidig forenkles arbejdet i udskolingen ved, at uddannelsesparathedsvurderingen (UPV'en) og studievalgspotfolioen indgår i direkte sammenhæng med elevplanen.
- › "Uddannelse og job" skal integreres som en obligatorisk del af de eksisterende fag, og eleverne prøves i disse elementer. Alle skoler skal have en faglig funktion, som understøtter lærere og det øvrige pædagogiske personale i arbejdet med karrierelæring, ungdomsuddannelse, sammenhængen mellem åben skole, brobygning og øvrige forberedende elementer.
- › Forældrene skal støttes i arbejdet med elevplanen og karrierelæring i hjemmet.
- › Uddannelsesinstitutionerne forpligtes til at samarbejde med folkeskolen om at understøtte elevernes læring og trivsel bl.a. gennem mere praksisnære og anvendelsesorienterede metoder og mulighed for talentforløb.

Erhvervsuddannelserne er ikke konkurrencedygtige nok i forhold til at tiltrække elever sammenlignet med gymnasiet. En del af grunden til dette kan være, at det generelt er studentereksamen og de akademiske uddannelser, der har høj status i samfundet. En anden forklaring er, at mange unge har svært ved at vælge erhvervsuddannelserne, fordi det kræver, at de allerede i 9. klasse skal træffe et præcist karrierevalg. En erhvervsuddannelse medfører derfor også, at den unge hurtigere træder ind i en voksen verden. Tidligere kunne eksempelvis muligheden for at tjene penge i løbet af en erhvervsuddannelse have virket tiltrækkende på mange unge. Dette er dog mindre centralt i dag grundet den generelle velstand i samfundet. Desuden vurderes manglen på praktikpladser også at bidrage til, at færre unge vælger erhvervsuddannelserne.

For at understøtte at eleverne forberedes på overgangen mellem folkeskole og ungdomsuddannelse, og at flere elever vælger en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse, er det KL's vurdering, at arbejdet med at gøre eleverne i stand til selv at kunne træffe et valg for deres livs- og karriereudvikling i højere grad skal prioriteres. Det systematiske arbejde med denne kompetence kommer i dag for sent i skoleforløbet og er ikke i tilstrækkelig grad koblet til fagene og elevernes læring og refleksion generelt. Det er også centralt, at forældrene støtter denne udvikling. Endvidere er det KL's vurdering, at de forskellige redskaber, der eksisterer

i udskolingen i dag til at understøtte elevernes forberedelse til ungdomsuddannelserne med fordel kan tænkes tættere sammen og i højere grad understøtte denne refleksion og læring.

Aktiviteterne i udskolingen skal derfor tænkes bredere end blot valget af uddannelse og indgå tidligere, ligesom der skal sikres en større sammenhæng mellem de nuværende elementer. Eleverne skal dannes til selv at kunne træffe valg for deres livs- og karriereudvikling (karrierelæring), ligesom de skal opnå et bredt kendskab til samt forståelse for forskellige uddannelser.

En større sammenhæng mellem elementerne i udskolingen kræver både en forenkling af eksisterende indsatser og en stærkere sammenhæng mellem dem. KL anbefaler, at elevplanen bliver omdrejningspunktet for dette arbejde, og at den i højere grad bliver elevens, forældrenes og skolens redskab til løbende refleksion over elevens faglige progression, sociale og personlige kompetencer samt trivsel. Elevplanen skal tage udgangspunkt i elevens egen refleksion over egen læring og progression generelt, samt en refleksion over, hvilken læring de får ud af aktiviteter som åben skole, brobygning, introduktionsforløb mv. Elevplanen skal fortsat fungere som et dialogredskab mellem elev, lærer og forældre, og elementerne i elevplanen skal understøtte dette.

For at lette arbejdet i udskolingen foreslår KL, at området forenkles ved, at uddannelsesparathedsvurderingen (UPV'en) og studievalgportfolioen indgår i direkte sammenhæng med elevplanen, og at det tydeliggøres, hvad elevernes kompetencer kan føre til. Det betyder, at arbejdet for det pædagogiske personale forenkles, idet der kan arbejdes med UPV'en, studievalgportfolio og elevplan som et samlet hele. Endvidere vil dette betyde, at elevernes sociale og personlige kompetencer, jf. UPV'en, integreres i elevplanen på samtlige klassetrin. Samtidig øges fokus på, hvad elevernes kompetencer kan føre til frem for en egnet/ikke-egnet terminologi. Den praksisnære og anvendelsesorienterede dimension skal stå tydeligere i elevplanen ved, at dette element integreres i fagene, jf. forslag i afsnit 1. Dette forslag skal underbygge en større synergi mellem indsatserne i udskolingen og reducere dobbeltarbejde og unødigt bureaukrati. Hvis en elev har både en social handleplan og en elevplan, tænkes disse planer også sammen, så de understøtter hinanden.

› **FAKTA OM UDDANNELSESPARTHEDSVURDERINGEN (UPV'EN)**

Uddannelsesparathedsvurderingen (UPV'en) er en vurdering af elevernes parathed til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse. UPV'en skal sikre, at de ikke-uddannelsesparate elever støttes med en skole- og vejledningsindsats frem mod afslutningen af 9. klasse eller eventuelt 10. klasse.

Det er elevens folkeskole, der foretager vurderingen første gang i 8. klasse med opfølgning i 9. klasse og eventuelt i 10. klasse.

Skolen skal vurdere elevens faglige, personlige og sociale forudsætninger for at begynde på og gennemføre en ungdomsuddannelse. Alle tre kriterier skal være opfyldt for, at eleven kan vurderes uddannelsesparat.

Faglige forudsætninger:

- › I 8. klasse vurderes elever at være uddannelsesparate, såfremt de har et gennemsnit på mindst 4 af standpunktskarakterer, der gives i folkeskolen.
- › I 9. og 10. klasse vurderes eleven i forhold til de ønskede uddannelser.
 - › For elever, der ønsker en erhvervsuddannelse, skal gennemsnittet af standpunktskarakterer for hvert af fagene dansk og matematik være mindst 02.
 - › For elever, der ønsker en gymnasial uddannelse, indgår elevens standpunkts- og prøvekarakterer i grundlaget for de faglige forudsætninger.
 - › Personlige forudsætninger vurderes inden for fem fokusområder: Selvstændighed, motivation, ansvarlighed, mødestabilitet og valgparathed.
 - › Sociale forudsætninger vurderes inden for tre fokusområder: Samarbejdsevne, respekt og tolerance.

Skolen indberetter vurderingen på optagelse.dk.

Kilde: Undervisningsministeriet, www.uvm.dk, juni 2017.

› FAKTA OM STUDIEVALGSPORTFOLIEN

Som led i gymnasireformen december 2016 blev det besluttet, at elevernes arbejde med uddannelsesplanen i folkeskolens ældste klasser skal tilføjes et nyt element: En studievalgportfolio.

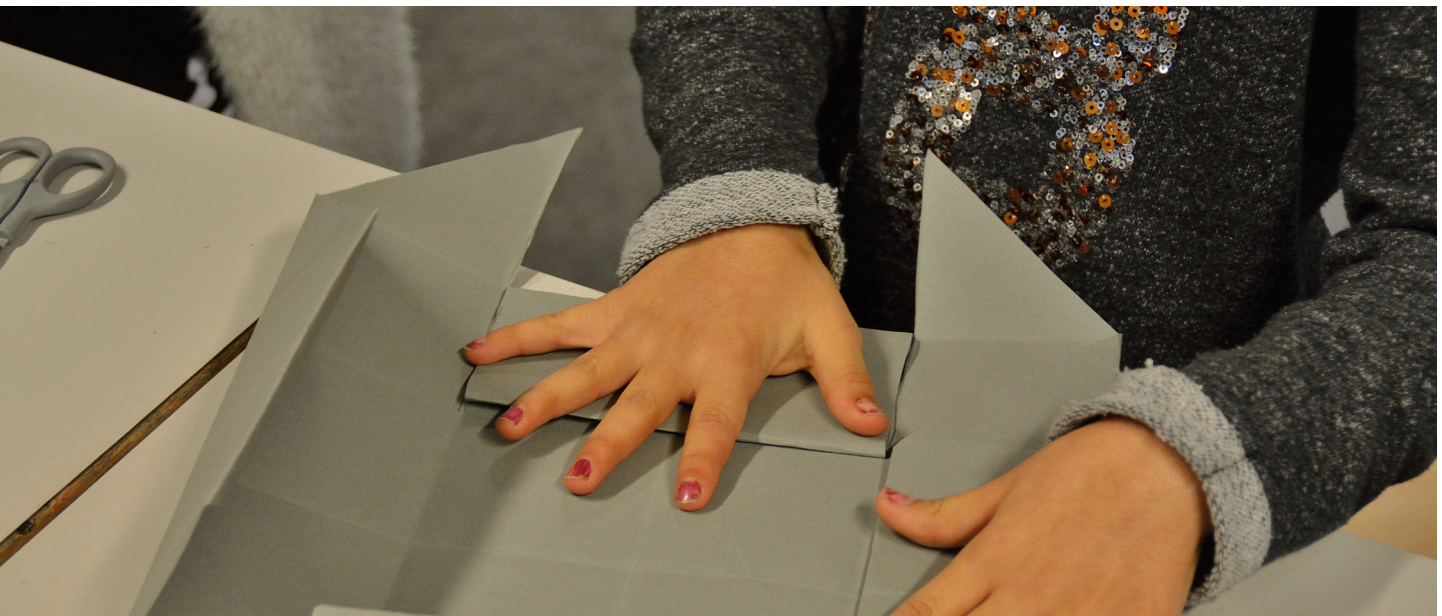
Af det udkast, der er sendt i høring i foråret 2017, fremgår det, at elever, som starter i 8. klasse i skoleåret 2017/2018 og efterfølgende år, skal vedhæfte en personlig studievalgportfolio til deres uddannelsesplan. Studievalgportfolien skal omhandle elevens udbytte af de gennemførte vejledningsaktiviteter, og hvordan eleven med udgangspunkt i disse aktiviteter har foretaget en systematisk refleksion over egne uddannelsesønsker på baggrund af selvsindsigt, viden og erfaringer med de ønskede uddannelser.

Der er, jf. høringsudkastet, udarbejdet en skabelon for indhold i studievalgportfolien, som vedhæftes uddannelsesplanen som pdf-fil. Af skabelonen fremgår en række spørgsmål, som eleven skal svare på, herunder bl.a.:

- › Hvad er du gladest for at arbejde med i skolen? Hvorfor?
- › Nævn de tre vigtigste ting, du regner med at blive bedre til på din kommende uddannelse?
- › Har du overvejet andre uddannelser, end den/dem du har valgt?
- › Hvilke fordele og hvilke ulemper ser du i de uddannelser, du har overvejet?
- › I hvilke vejledningsaktiviteter lærte du mest om erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser? Hvad lærte du?
- › Hvad har været afgørende for dit valg af ungdomsuddannelse?
- › Har du overvejet, hvad du vil efter din ungdomsuddannelse?
- › Hvad var det vigtigste, du lærte af de konkrete forberedende aktiviteter?

Kilde: Udkast til ændringer i bekendtgørelser udmønter ændringer om uddannelsesparathed og studievalgportfolio i lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse mv., jf. lov nr. 1746 af 27. december 2016 (gymnasireformen) på Høringsportalen.

KL anbefaler, at elementerne fra det obligatoriske emne "Uddannelse og job" skrives ind i "Fælles Mål" for de eksisterende fag. Dette er for yderligere at understøtte, at elevernes arbejde med at træffe valg for deres livs- og karriereudvikling prioriteres og ses i sammenhæng med elevernes øvrige læring. Elementerne i emnet skal i højere grad tage udgangspunkt i karrierelæringsbegrebet, og eleverne skal prøves i elementerne fra "Uddannelse og job". Dette skal ske ved, at disse elementer integreres i de eksisterende prøver. Herved sikres for det første, at der er tid til arbejdet med elementerne i "Uddannelse og job". For det andet sikres en tydelig kobling med fagene. Samtidig skal indholdet af emnet også have det nødvendige fokus på at danne eleverne til selv at kunne træffe valg for deres livs- og karriereudvikling og sikre et bredt kendskab til og forståelse for uddannelser allerede tidligt i skoleforløbet.

› FAKTA OM DET OBLIGATORISKE EMNE "UDDANNELSE OG JOB"

Af folkeskolelovens § 3 fremgår det, at undervisningen i grundskolen består af undervisning i folkeskolens fag og obligatoriske emner samt understøttende undervisning. "Uddannelse og job" er et af tre obligatoriske emner. Undervisningen i "Uddannelse og job" skal tilrettelægges i samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning. Der er ikke afsat et vejledende timetal til arbejdet med "Uddannelse og job".

Formålet med det obligatoriske emne "Uddannelse og job" er, at eleverne skal opnå kompetencer til at træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger, forståelse for betydningen af livslang læring samt alsidig viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder.

Eleverne skal opnå viden og færdigheder, der kan forberede dem på uddannelses- og erhvervsvalg og forstå valget som en proces, der både inddrager den enkeltes ønsker og forudsætninger og de uddannelses- og erhvervsmæssige muligheder. Ved at inddrage det omgivende samfund får eleverne kendskab til levevilkår og livsformer samt indsigt i forhold og vilkår, der er knyttet til uddannelse, erhverv og arbejdsmarked i en global verden.

Emnet "Uddannelse og job" skal udfordre eleverne på deres uddannelsesvalg og styrke deres uddannelsesparathed. Eleverne opnår et generelt samfundskundskab og forståelse for arbejdsmarkedet. Endvidere opnår eleverne viden om ungdomsuddannelserne, og hvilke job og karrieremuligheder forskellige uddannelsesforløb kan føre til.

Kilde: EMU'en, www.emu.dk, juni 2017.

Det anbefales yderligere, at alle folkeskoler får en faglig funktion for karrierelæring, ungdomsuddannelser og sammenhængen mellem åben skole, brobygning og øvrige forberedende elementer. Funktionen kan evt. være en del af de pædagogiske læringscentre. Den funktion er rettet mod lærerne og det øvrige pædagogiske personale på skolerne. Denne funktion skal fungere som et fagligt fyr-

tårn på området på linje med eksempelvis læse- og matematikvejledere. Forældrene spiller en afgørende rolle for de unges uddannelsesvalg. Derfor anbefaler KL også, at forældrene støttes til at arbejde med karrierelæring og med elevplanen generelt i hjemmet. Dette kan ske ved, at der udarbejdes en særlig vejledning og konkrete redskaber til, hvordan det pædagogiske personale kan understøtte

forældrene i at arbejde med deres børns uddannelsesvalg særligt i forhold til at træffe valg og reflektere over deres livs- og karriereudvikling (karrierelæring).

For at øge viden om ungdomsuddannelserne – særligt de erhvervsfaglige – og sætte fokus på bl.a. uddannelsernes mere praksisnære og anvendelsesorienterede metoder anbefaler KL, at ungdomsuddannelserne forpligtes lovmæssigt til at samarbejde med folkeskolen om at understøtte elevernes læring.

Målet er at:

- Få en højere grad af praksisnær og anvendelsesorienteret undervisning i især udkolingen.
- At bringe folkeskolen og ungdomsuddannelserne tættere sammen.
- At sikre bedre muligheder for eksempelvis arbejdet med talentforløb mv.

03 / EN STYRKET KOMMUNAL FORANKRING AF ARBEJDET MED OVERGANGE TIL UNGDOMSUDDANNELSERNE

› KL ANBEFALER, AT:

- › Der etableres en kommunal koordinationsfunktion, som skal bistå lærere og øvrigt pædagogisk personale med overgangen til ungdomsuddannelserne og sikre kontakter til kultur-, idræts-, forenings- og erhvervslivet mv.
- › Lærerne og det øvrige pædagogiske personales kompetencer i "Uddannelse og job" og i at arbejde praksisnært og anvendelsesorienteret skal styrkes både gennem øget fokus i læreruddannelsen og eventuel efteruddannelse.

Langt de fleste lærere og øvrigt pædagogisk personale er optagede af, at eleverne skal forberedes til at fortsætte i videre uddannelse. Men forberedelsen bliver let en implicit del af arbejdet. Derfor sker der også let en rangordning af ungdomsuddannelserne, og der skabes en kultur, hvor de gymnasiale uddannelser er den naturlige forlængelse af udskolingen. Dette kan bl.a. skyldes, at mange lærere mangler et kendskab til erhvervsuddannelserne. Det har heller ikke altid været en del af lærernes og det øvrige personales praksis at tænke i fx anvendelsesorienteret eller praksisorienteret undervisning, og mange mangler ofte inspiration

til og erfaring med, hvordan de skal tilrettelægge sådanne forløb. Samtidig er der behov for, at lærerne får et bedre kendskab til karrierelæringsaktiviteter og det perspektivkifte, som karrierelæring udgør fra et fokus på valg til et fokus på læring. Endvidere har flere kommuner positive erfaringer med at arbejde systematisk med en samlet kommunal indgang til eksempelvis åben skole.

For at sikre at lærere, pædagogisk personale og skoler understøttes i deres arbejde med elevers overgange til ungdomsuddannelserne, arbejdet med åben skole og karrierelæring, er det KL's vurdering, at der er behov for en koordinerende kommunal indsats. Dette gælder også arbejdet med de praksisnære og anvendelsesorienterede elementer i fagene.

Med vejledningsreformen blev opgaverne for Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU'erne) indsnævret til individuel vejledning for de ikke-uddannelsesparate og gruppevejledning for de uddannelsesparate.

I den forbindelse er det KL's vurdering, at vejledningsfagligheden skal tættere på den enkelte kommunes øvrige børne- og ungeindsats. Det giver mulighed for at samle ressourcer og fagligheder i et stærkt ungemiljø. Desuden bringer det UU-vejledningen tættere på den enkelte kommunes politiske og strategiske handlinger, hvilket igen styrker muligheden

for bedre sammenhæng mellem skolepolitik, uddannelsespolitik, ungepolitik og vejledningsindsatsen. En mulighed er, at UU-vejledningen bliver en del af den enkelte kommunes ungefaglige miljøer sammen med fx ungdomsskolen, 10. klassecentret og jobcentrets ungeafdeling.

Skolerne, lærerne og det øvrige pædagogiske personale skal støttes i deres arbejde ved en større koordination og en mere systematisk tilgang til bl.a. viden om arbejdet med overgangen til ungdomsuddannelserne, åben skole og karrierelæring samt den praksisnære og anvendelsesorienterede del af undervisningen. Derfor anbefaler KL, at der etableres en kommunal koordinationsfunktion, som skal bistå skoler og det pædagogiske personale og lærere i arbejdet med overgangen til og samarbejdet med ungdomsuddannelserne samt sikre kontakter til kultur-, idrætsforenings- og erhvervslivet med henblik på åben skole aktiviteter. Denne funktion skal også sikre en forankring af det kommunale tre-parts samarbejde, jf. forslag i afsnit 5, ligesom koordinationen mellem de kommunale indsatser i regi af ungdomsskolen og folkeskolen også med fordel kan placeres her. Disse tilbud kan også omfatte aktiviteter rettet mod at hæve elevers præstationer, styrke sociale og personlige kompetencer og tilbyde målrettede talentforløb. Det er vurderingen, at en sådan funktion kan sikre en større

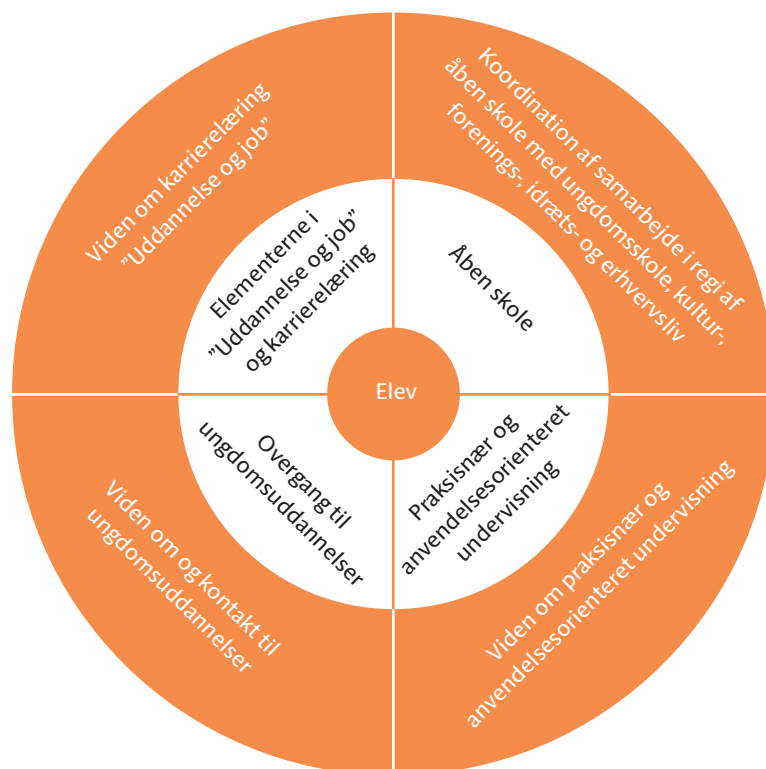

sammenhæng og en bredere vifte af mulige indsatser samtidig med, at det letter indgangen til et samarbejde med skolerne for de eksterne aktører. Det er hensigten, at en sådan funktion skal lette skolernes arbejde med dette område og sikrer en tydelig retning og koordination i arbejdet.

Lærernes og det pædagogiske personales beskedne kendskab til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser betyder, at elevernes uddannelsesvalg ofte ikke udfordres. Derfor skal lærerne og det pædagogiske personale klædes bedre på til at arbejde med det brede udbud af uddannelser. KL anbefaler derfor en styrkelse af lærernes

kompetencer til at varetage de elementer af "Uddannelse og job", som, jf. forslag i afsnit 2, er blevet integreret i deres fag, karrierelæring, samt til at kunne varetage den praksisnære og anvendelsesorienterede del af deres fag. Det skal ske både gennem et øget fokus i læreruddannelsen samt videre- og efteruddannelserne.

Oversigt over sammenhængen mellem elevens oplevelse, skolens indsatser og den kommunale koordinationsfunktion

04 / LETTERE ADGANG TIL ERHVERVSSKOLER I HELE LANDET

› KL ANBEFALER, AT:

- › Der indføres en ny finansieringsmodel for ungdomsuddannelserne, hvor der gives en større grundbevilling kombineret med en mindre aktivitetsbaseret bevilling.
- › Der indføres en grundbevilling, der tager højde for en geografisk spredning.
- › Der gennemføres regelforenklinger i forbindelse med udlagt undervisning, samlokalisering og campusdannelser med kommunalt ophæng, så lokale uddannelsstilbud sikres.
- › Kommunerne skal have formel indflydelse på det geografiske udbud af erhvervsuddannelser via KKR.

Analysen viser, at unge, der vælger en erhvervsuddannelse, har ca. halvanden gang så langt til uddannelsesstedet som unge, der vælger gymnasiet. Det er ligeledes et faktum, at jo længere geografisk afstand elever har til uddannelsesinstitutionerne, jo større er risikoen for frafald.

Samtidig oplever nogle kommuner, at institutionsinteresser står i vejen for samarbejdet, både når det gælder samarbejdet mellem erhvervsskoler og gymnasier, men også når det gælder samarbejdet mellem erhvervsskolerne imellem i forhold til at udbyde valgfag, introduktionsforløb og brobygning.

KL ser derfor et behov for at styrke incitamenterne til den geografiske spredning af uddannelsesstilbud i hele landet.

Den aktivitetsbaserede økonomiske styring af erhvervsskolerne betyder, at skolerne er meget hårdt ramt i perioder med nedgang i antallet af elever kombi-

neret med en årlig statslig besparelse på 2 pct. Det betyder samlet set, at der er hård konkurrence om eleverne, og mange skoler mangler økonomiske incitamentter til at få de små udbud til at løbe rundt.

For at imødegå de institutionsinteresser, der naturligt opstår med en aktivitetsbaseret styring af selvejende institutioner, foreslår KL et opgør med den fuldt aktivitetsbaserede styring. Det anbefales, at bevillingsstrukturen for ungdomsuddannelserne ændres, så de økonomiske incitamentter fordrer en geografisk spredning af uddannelsesudbuddet, og institutionerne bliver mindre følsomme over for faldende elevtal.

En lignende proces er i gang på de videregående uddannelser, hvor målet er at gå fra et rent taxameterstyret system til et nyt bevillingssystem, som i højere grad understøtter kvalitet og relevans. Målet er, at bevillingssystemet fortsat skal være enkelt og gennemsigtigt, men det skal

også understøtte kvalitet i uddannelserne, en bedre overgang til arbejdsmarkedet og et regionalt forankret uddannelsesudbud.

En bedre geografisk fordeling af erhvervsskolerne samt en sikring af de lokale undervisningstilbud vil kunne imødekommes ved at skabe et større incitament for uddannelsesinstitutionerne til at indgå i et samarbejde og ved at lempe reglerne for udlagt undervisning. Under de nuværende regler kan skolerne kun foretage udlagt undervisning til andre erhvervsrettede institutioner, og det giver begrænsede muligheder, fordi der samtidig skal tages hensyn til andre udbydere i området. KL foreslår derfor en regelforenkling vedrørende udlagt undervisning, og hvor denne kan forelægges.

KL ønsker en større interaktion mellem de forskellige uddannelsesstilbud for at udligne statusforskellen mellem fx erhvervsuddannelser og gymnasier. Det kræver, at

der oprettes fælles og tværfaglige fag på tværs af institutionerne, som giver eleverne mulighed for at modtage undervisning på flere uddannelsesafdelinger med placering rundt omkring i landet.

Selvejende institutioner kan allerede i dag indgå i campusdannelse med nærliggende uddannelsesinstitutioner. Her samarbejdes om et stærkt lokalt uddannelsesmiljø ved eksempelvis at dele faciliteter og bygninger. Dette samarbejde er mere uforpligtende og opfordrer derfor ikke til bindende aftaler institutionerne imellem, som ellers kan være nødvendige, hvis institutionerne eksempelvis

ønsker at udbyde fælles fag. Derfor foreslår KL regelforenklinger, der gør det muligt for selvejende institutioner at indgå i forpligtende campusfællesskaber og undervisningssamarbejder, uden at det påvirker deres selvejestatus.

Erhvervsakademier og professionshøjskoler har netop fået mulighed for at udlægge uddannelse til områder, hvor der ikke er så mange uddannelsesstilbud. Det sker med en ny forsøgsordning fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, hvor dele af en uddannelse kan flyttes geografisk til en såkaldt uddannelsesstation fra det oprindeligt godkendte uddannelsessted. Det vil være oplagt som inspiration til ungdomsuddannelserne.

05 / ERHVERVSSKOLERNE SKAL FORANKRES BEDRE I LOKALSAMFUNDET

› KL ANBEFALER, AT:

› Den kommunale repræsentation i erhvervsskolernes bestyrelse styrkes med følgende to elementer, som tilsammen giver større mulighed for et samlet kommunalt ansvar:

1. Der laves en strategi for uddannelsespolitisk interessevaretagelse i KKR-regi.
 2. Den kommunale repræsentation i bestyrelsen udvides med et medlem, så der fremover udpeges to kommunale medlemmer – én politisk og én på strategisk administrativt niveau.
- › Der indgås lokale partnerskabsaftaler, som skal bidrage til at løfte den lokale erhvervs- og beskæftigelsesindsats og sikre praktikpladser, understøtte vækststrategier mv.

mellem politikområderne uddannelse, arbejdsmarked og erhverv udgør et centralt vækstvilkår. Kommunerne har en tæt daglig kontakt til virksomhederne og ansvaret for store dele af de rammer, der er med til at sikre virksomhedernes vækst. Koblingen mellem erhvervsområdet samt uddannelses- og beskæftigelsesområderne skal sikre, at den rette kvalificerede arbejdskraft er til stede.

KL er på vej med en række principper og gode eksempler på sammenhæng mellem erhverv, beskæftigelse og uddannelse, hvor der vises en række resultater i form af vækst i arbejdspladser og fald i arbejdsløsheden. Det understreger, at en tæt kobling mellem uddannelse, erhverv og beskæftigelse er afgørende i et lokalt vækstperspektiv med kommunen som den centrale aktør til at koble de erhvervmæssige styrkepositioner og den lokale uddannelsesmæssige dagsorden. For at det kan ske, er det vigtigt at inddrage de lokale uddannelsesinstitutioner, herunder specielt erhvervsskolerne, som er leverandører af arbejdskraft til det lokale arbejdsmarked.

For at sikre denne styrkede lokale kobling mellem erhverv, beskæftigelse og ud-

dannelse foreslår KL at øge den kommunale repræsentation i erhvervsskolernes bestyrelse. Denne styrkelse skal ske med to elementer:

- For det første skal der lægges en klar kommunal strategi for udpegning til erhvervsskolernes bestyrelsesposter, samt for hvordan man via bestyrelsesarbejdet fastholder fokus på kvalitet i uddannelserne og koblingen til den lokale vækststrategi. Strategien skal forankres i KKR-regi, så man sikrer et tværkommunalt perspektiv.
- For det andet anbefales en udvidelse med et ekstra kommunalt medlem i erhvervsskolernes bestyrelser, så den kommunale repræsentation består af henholdsvis en politisk udpegning og en udpegning på et strategisk, administrativt niveau. Målet er at sikre en kobling til både skoleforvaltningen og erhvervspolitikken samtidig med, at man fastholder den politiske strategiske interessevaretagelse.

En udvidelse skal også understøtte en større lokal tilknytning i lokalområdet,

De senere år har der været et stadigt stigende fokus på, at sammenhængen

fordi det forventes at kunne give en mere fokuseret indsats over for de lokale prioriteringer og udfordringer samt et blik for mulig vækst i lokalsamfundet. Det forventes også at kunne give et større lokalt ansvar, som kan komme erhvervsskolerne til gavn. Samtidig vil det sikre bedre muligheder for koblingen til både lokale "partnerskabsaftaler" og samar-

bejder med folkeskolen om bl.a. åben skole.

Erhvervsskolerne er vigtige aktører i en lokal vækst- og udviklingsdagsorden. Derfor foreslår KL, at der indgås lokale partnerskabsaftaler, der med udgangspunkt i den lokale vækststrategi forener det lokale erhvervsliv, forvaltningen og

de lokale uddannelsesinstitutioner om aspekter som praktikpladser, uddannelsessamarbejder, åben skole aktiviteter mv. Der foregår allerede meget samarbejde på tværs af uddannelse og erhverv i kommunerne, og det vil også variere, hvorvidt det er relevant, at det foregår i regi af den enkelte kommune eller i et tværkommunalt samarbejde.

I Kolding Kommune har man indgået en lokal samarbejdsaftale under overskriften "Flere og Dygtigere Faglærte". Aftalen er blevet til på baggrund af udviklingen på arbejdsmarkedet, den nye erhvervsskolereform og de unges fravalg af erhvervsuddannelser. Aftalen er indgået mellem de lokale erhvervsskoler, LO, DI, Dansk Byggeri og Kolding kommune.

Samarbejdet er organiseret med en styregruppe, hvor direktøren for "Beskæftigelse og Integration" sidder for bordenden. Aftalen har to overordnede mål. Det første er at sikre, at flere unge vælger samt gennemfører en erhvervsuddannelse i Kolding. Her anvendes erhvervsskolereformens målsætninger som pejlemærker for succes (30 pct. skal i 2025 vælge en erhvervsuddannelse, og 67 pct. skal fuldføre hele uddannelsen). Det andet overordnede mål handler om, at flere ledige og beskæftigede skal gå fra ufaglærte til faglærte.

For at opfylde de fælles forankrede mål arbejdes der med, at eleverne i folkeskolen allerede inden 7.-8. klasse bliver introduceret til de forskellige erhverv, som findes i kommunen, mens der for eleverne i 7.-8. klasse gennemføres virksomhedsbesøg med bestemte fokus eller fagmål, hvilket virksomheden selv er med til at sætte. Derudover fokuseres der på at inddrage forældrene i brugen af uddannelseshjulet.

06 / ERHVERVSUDDANNELSERNES INDHOLD OG KVALITET SKAL MATCHE ERHVERVSLIVETS BEHOV

› KL ANBEFALER, AT:

- › Kvalitet i erhvervsuddannelserne øges.
- › Der skabes flere fleksible muligheder for unge, der ønsker at skifte fra en ungdomsuddannelse til en anden.
- › Udbuddet af EUX-forløb i hele landet og på alle uddannelsesretninger styrkes.
- › Der udarbejdes et vejledende takstkatalog for samarbejdet mellem folkeskole og erhvervsskoler.

trene, når forklaringerne på frafald og svigtende kvalitet på erhvervsuddannelserne skal findes. KL er bevidst om, at folkeskolen har et ansvar, og KL peger derfor på en række ting, som bør ændres for at ruste eleverne bedre til uddannelsesvalget.

Det er også vigtigt at holde fokus på de elementer i reformen af erhvervsuddannelserne, som ligger på erhvervsskolerens banehalvdel. Kvaliteten i erhvervsuddannelserne var et af fokusområderne i erhvervsuddannelsesreformen, ligesom en styrkelse af EUX-forløb var en del af reformen. Begge dele er vigtige elementer i at få flere til at vælge en erhvervsuddannelse.

Erhvervsuddannelsesreformens fokus på kvalitet og læring handler både om erhvervsskolelærernes kompetencer, forebyggelse og reduktion af frafald, og at

virksomheder og skoler har en løbende dialog om de færdiguddannedes faglige kvalifikationer. KORA's første evaluering af reformen viser, at erhvervsskolerne ikke er i mål. Her er det kommunernes opgave via deres repræsentanter i erhvervsskolerens bestyrelse at være med til at fastholde fokus på kvalitet og læring. Det understreger vigtigheden af, at der i følgeforskningen er øget fokus på kvaliteten i uddannelserne.

Alt for mange unge falder fra på erhvervsuddannelserne sammenlignet med de gymnasiale uddannelser. For at hjælpe de unge, der falder fra på uddannelserne, er det nødvendigt med et tæt samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutioner, så de frafaldstruede unge bliver samlet op af den institution eller uddannelse, de ønsker at fortsætte på. Dette er muligt under de nuværende regler men sker ofte ikke på grund af manglende

Mange har en tilbøjelighed til at pege på folkeskolen, UU-vejledningen og jobcen-

samarbejde mellem institutioner. Derfor forslår KL, at institutionerne forpligtes til at samarbejde med udgangspunkt i de unges behov. En sådan forpligtelse kan eksempelvis skrives ind som et element i de lokale partnerskabsaftaler.

KL tror på, at EUX kan være med til at tiltrække unge til erhvervsuddannelserne, som ellers ville være gået gymnasievejen. Der er dog ingen garanti for, at EUX udbydes på den nærmeste erhvervsskole, på den uddannelse, den unge ønsker, eller om arbejdsgiveren vil indgå en EUX-uddannelsesaftale. EUX er således mere et teoretisk end et reelt alternativ til det almene gymnasium. KL forslår derfor, at man sikrer, at EUX bliver udbudt bredt i hele landet og på flest mulige uddannelser.

For at sikre en udbredelse af EUX er der behov for et incitament for, at erhvervs-

skoler og almene gymnasier samarbejder om tilrettelæggelse af EUX-forløbene. Undervisningen af EUX-eleverne skal således tilrettelægges så fleksibelt som muligt og skal ikke nødvendigvis foregå på erhvervsskolen, men kan også ligge på det almene gymnasium, som udlagt undervisning.

Endelig er der behov for at afdække incitamentsstrukturen med henblik på at få flere arbejdsgivere til at tage elever med EUX-forløb. Mulighederne for at gøre det mere attraktivt at tage en EUX-elev skal med andre ord undersøges med henblik på at gøre EUX-forløb til en reel mulighed. Det kan fx gøres ved at øge arbejdsgiverkompensationen i den periode, eleven er i skole, udover den ordinære EUD-uddannelsesetid.

Endelig foreslår KL, at man laver et fælles takstkatalog over de aktiviteter, som er-

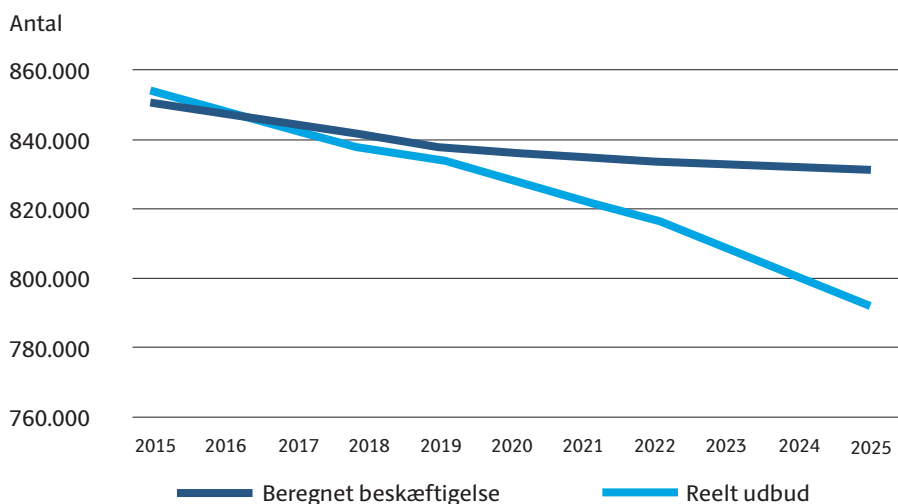
hvervsskolen har i folkeskolen. Formålet er at udarbejde et vejledende værktøj, der kan lette samarbejdet mellem folkeskolen og erhvervsskolen om samarbejde om fx valgfag. Takstkataloget kan dermed være rammesættende for dialogen om det konkrete samarbejde om fx valgfag og bruges af den enkelte skole eller forvaltning.

07 / FAKTA OG VIDEN

Bag KL's anbefalinger ligger en række udviklingstendenser, som fordrer handling. Det drejer sig om ubalancen i de unges uddannelsesvalg og arbejdsmarkedets

behov, om erhvervsuddannelsernes placering og indhold samt forberedelsen af overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

› Sammenligning af udbuddet af faglært arbejdskraft og den forventede efterspørgsel efter faglært arbejdskraft

Grafen viser en beregning af den forventede efterspørgsel efter faglært arbejdskraft og det reelle udbud af faglærte i alderen 16-66 år.

Kilde: Dansk Industri

<http://publikationer.di.dk/dikataloger/559/>

Ubalancen i de unges uddannelsesvalg og arbejdsmarkedets behov

De unges nuværende uddannelsesvalg risikerer at medføre en ubalance mellem uddannet faglært arbejdskraft og behovet for faglært arbejdskraft. Dette fremgår bl.a. af udviklingen i elevernes uddannelsesmønstre, balancen mellem tilgang og afgang af faglært arbejdskraft fra arbejdsmarkedet samt frafaldet på de erhvervsfaglige uddannelser.

Gymnasiet er de unges foretrukne valg

Gymnasiet har i en lang årrække været de unges foretrukne valg. Næsten 75 pct. af alle elever vælger gymnasiet som deres førstprioritet, når de afslutter grundskolen. Det viser tallene fra tilmeldingen til skoleåret 2017/18. Kun 18,5 pct. af de unge vælger en erhvervsuddannelse.

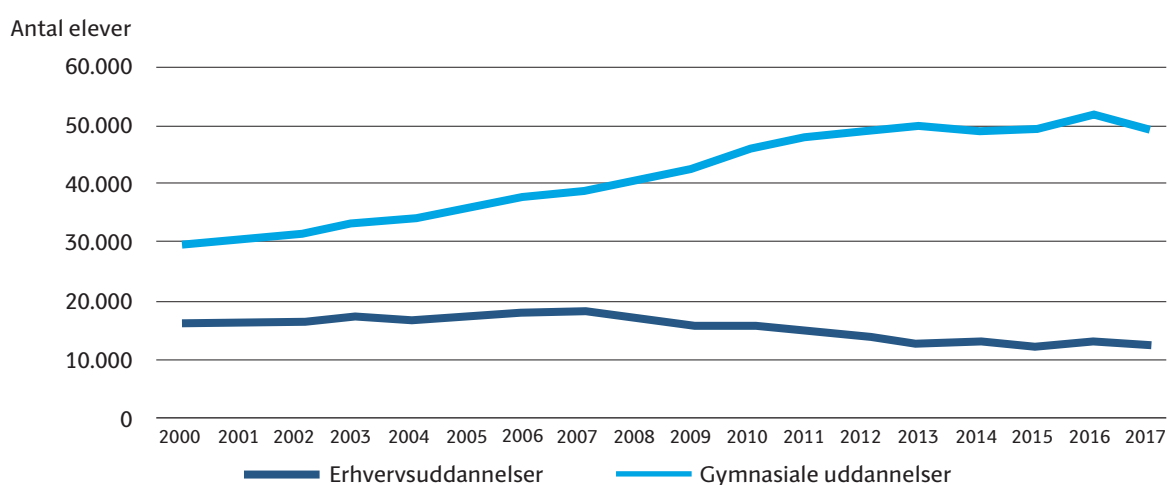
Under hver femte elev begynder på en erhvervsuddannelse, og sammenfaldende med en mindre ungdomsårgang i 2016/2017 er dette det laveste antal nogensinde. De seneste år har andelen af en ungdomsårgang, der vælger erhvervsuddannelse været stabil på godt 18,5 pct. Der var en lille ændring fra 2016 til 2017 fra henholdsvis 18,4 pct. til 18,5 pct.

› Unges søgning til ungdomsuddannelserne i skoleåret 2017/18

Uddannelsesgrupper	9. klasse		10. klasse		I alt	
	Antal ansøgninger	Andel ansøgninger	Antal ansøgninger	Andel ansøgninger	Antal ansøgninger	Andel ansøgninger
Erhvervsuddannelse	4.725	13,6 pct.	7.616	24 pct.	12.341	18,5 pct.
Gymnasial uddannelse	27.689	79,5 pct.	21.546	67,9 pct.	49.235	74 pct.

Kilde: Undervisningsministeriet

› Udviklingen i 9. og 10. klasseelevers tilmelding til ungdomsuddannelserne

Kilde: KL's beregninger fra datavarehuset og databanken, Undervisningsministeriet

› Fuldførelsesprocenter på ungdomsuddannelser

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gymnasiale uddannelser	Almengymnasiale uddannelser	85	84	84	84	84	84
	Erhvervgymnasiale uddannelser	80	79	80	80	80	79
Erhvervsfaglige uddannelser	Erhvervsuddannelserne, grundforløb	76	76	75	76	74	74
	Erhvervsuddannelserne, hovedforløb	82	82	81	81	80	78

Kilde: Undervisningsministeriet

<http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-ffpct-uddannelse>

Note: I tabellen indgår ikke erhvervsgrunduddannelse (EGU), øvrige erhvervsfaglige uddannelser eller erhvervsfaglig åben uddannelse (ÅU)

Erhvervsuddannelsernes placering og indhold

De strukturelle rammer for og indholdet af erhvervsuddannelserne fremmer ikke altid elevernes valg af erhvervsfaglige ungdomsuddannelser. Det drejer sig blandt andet om den skæve fordeling af ungdomsuddannelsesstilbud og kvaliteten i erhvervsuddannelserne.

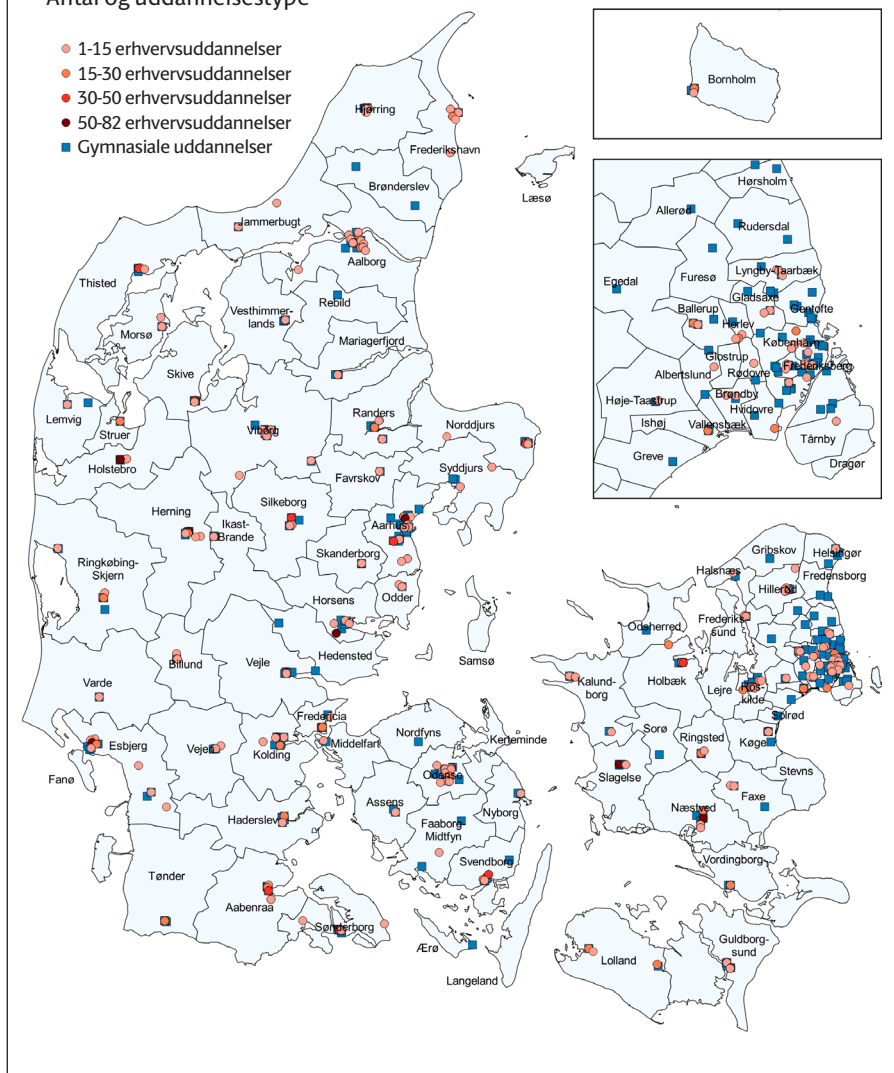
Spredningen af erhvervsuddannelser

Den skævvredne ansøgningsfordeling mellem erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser kan også skyldes, at afstanden til det nærmeste gymnasium er kortere for størstedelen af landets elever. Som det fremgår af Danmarkskortet er der en større spredning af de gymnasiale uddannelser. Opgørelser viser, at de unge, som vælger en erhvervsuddannelse, har halvanden gange så langt til skole, som de af deres kammerater, der vælger en gymnasial uddannelse (KL, Momentum).

Udbud af ungdomsuddannelser

Antal og uddannelsestype

- 1-15 erhvervsuddannelser
- 15-30 erhvervsuddannelser
- 30-50 erhvervsuddannelser
- 50-82 erhvervsuddannelser
- Gymnasiale uddannelser

Kvaliteten i erhvervsuddannelserne

Erhvervsskolereformen fra 2015 har allerede givet nogle positive resultater, men der er stadig et stykke vej til opfyldelsen af målsætningerne om bedre kvalitet i erhvervsuddannelserne. Det viser en rapport lavet i samarbejde mellem KORA og EVA. Ifølge rapporten vurderer lærerne, at uddannelsesmiljøet blandt eleverne på grundforløb 1 er forbedret, men eleverne selv har ikke bemærket nogen forandring siden reformen. Både lærerne og eleverne på grundforløb 1 er generelt tilfredse med forløbet, og dette forløb er ifølge rapporten også kommet godt fra start. Samme optimisme findes

ikke på grundforløb 2, hvor eleverne vurderer, at uddannelsesmiljøet er forværret. Dertil er tre ud af fire skoleledere bekymrede for, hvorvidt alle eleverne kan opnå den forventede faglighed på forløbets 20 uger. Heller ikke på voksenforløbet er lærerne og eleverne tilfredse med reformens foreløbige resultater. Lærerne har ikke fået det forventede kompetenceløft, så kvaliteten i undervisningen vurderes ikke at være blevet bedre. Herudover er der sket et fald i elevoptaget for størstedelen af de faglige områder, hvorfor to ud af tre skoleledere mener, at kun de større skoler kan oprette disse forløb.

Ifølge rapporten er det dog forventeligt, at reformen endnu ikke har slået igennem på alle fronter. Det er vurderingen, at så store forandringer er tidskrævende, og der skal derfor gå længere tid, før der kan gives en endelig status på implementeringen af reformen og dens betydning for erhvervsuddannelserne.

Udskolingens forberedelse af overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse

Elevernes forberedelse af valg af og overgangen til ungdomsuddannelse er udfordret af, at mange unge ikke ved, hvad de vil på sigt, og at mange lærere har begrænset kendskab til de erhvervsrettede uddannelser. Dertil kommer et manglende fokus på praksisnær og anvendelsesorienterede forløb samt på lærernes kompetencer.

Mange unge ved ikke, hvad de vil

Mange unge har ikke et billede af, hvad de vil på sigt, og har derfor svært ved at træffe et så specifikt karrierevalg, som bl.a. erhvervsuddannelserne fordrer. Som en del af PISA-undersøgelsen i 2015 blev eleverne spurgt til deres forestillinger om, hvilket job de har, når de bliver 30 år. Undersøgelsen viste, at de danske 15-årige generelt ikke har faste forestillinger om deres fremtidige jobmuligheder. Under halvdelen af eleverne har angivet et specifikt område, som de kunne tænke sig at arbejde med. En fjerdedel af eleverne har slet ikke svaret på spørgsmålet. Til sammenligning har et gennemsnit på 80 pct. af eleverne i alle OECD-landene angivet et specifikt job, som de forventer at have som 30-årige. Det understreger, at mange elever i 9. klasse ikke har en klar forestilling om deres fremtidige beskæftigelse.

I udskoling er fokus ofte på, at eleverne skal træffe et valg af ungdomsuddannelse. Og når den unge har truffet sit valg af ungdomsuddannelse, bliver aktiviteter rettet mod ungdomsuddannelser og forberedelsen af overgangen uinteressant for mange elever. Det er et problem, fordi det faktisk ikke giver det bedste fundament for at træffe valget. Randi Boelskifte Skovhus påpeger, at der skal skelnes mellem valget og grundlaget for valget. (Fra valg til læring – potentialer

i at skifte perspektiv. I Broen – Unge på tværs, 2014) Der skal i stedet være fokus på, at der finder læring og dannelse sted. I denne læring er kendskabet til og forståelsen af andre uddannelser, metoder mv. end den gymnasiale/akademiske central. Samtidig skal der fokus på den såkaldte karrierelæring, der bl.a. handler om, at eleverne skal lære at træffe valg og tage beslutninger på lige fod med det at lære at læse, skrive og regne. Det beskriver forfatterne bag projektet "Udsyn i udskoling". Formålet er at kunne tage vare på egen livs-/ karriereudvikling.

Manglende viden i folkeskolen om de erhvervsfaglige kompetencer

EVA's rapport "Skolers arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse" fra 2015 viser, at: 43 pct. af de adspurgte lærere vurderer, at de har et stort kendskab til de almen-gymnasiale ungdomsuddannelser, 25 pct. vurderer, at de har et stort kendskab til de erhvervs-gymnasiale uddannelser, 12 pct. vurderer, at de har et stort kendskab til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, og 7 pct. vurderer, at de har et stort kendskab til EUX.

Ifølge lærerne har deres begrænsede kendskab til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser betydning for deres muligheder for at forberede eleverne til disse ungdomsuddannelser og ligeledes for den dialog, de har med eleverne om deres ungdomsuddannelsesvalg.

Et af pejlemærkerne fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings ar-

bejdsgruppe for udskoling, som afgav sin afrapportering i marts 2016, var en øget variation og anvendelsesorientering i udskolingens undervisning. Arbejdsgruppen begrundede bl.a. sit pejlemærke med, at det er vigtigt at understøtte en varieret og anvendelsesorienteret undervisning i udskoling. Dette gælder både i undervisningen i de enkelte fag og i den understøttende undervisning, så alle elever motiveres og får lyst til at lære. Undervisningen i udskoling skal bidrage til at give eleverne et kendskab til det omgivende samfund samt at opnå konkret viden og praktisk erfaring med, hvad det, eleverne lærer i skolen, skal bruges til. Undervisningen skal herved bidrage til elevernes forståelse af, hvilke uddannelser og jobmuligheder der er relevante i forhold til deres kompetencer, evner og motivation.

Manglende fokus på og muligheder for at arbejde med praksisnær og anvendelsesorienterede forløb

I førnævnte EVA-rapport fra 2015 er der registreret tre strukturelle faktorer, der har betydning for undervisningen. Det drejer sig om fagrækken i udskoling, fagenes "Fælles Mål" og udformningen af prøver og nationale test. Disse faktorer er med til at opøve og styrke kompetencer, som især er relevante på de gymnasiale uddannelser, og begrænser lærerne i at inddrage fx praktiske eller anvendelsesorienterede forløb.

I EVA's rapport fra 2015 vurderer lærerne, at det ikke kun er de strukturelle forhold, der spiller ind, men også kultur,

vaner og manglende kompetencer, når de i deres undervisning kun i begrænset omfang forbereder sig til erhvervsuddannelserne. Flere af de adspurgte lærere fremhæver, at det ikke har været en del af deres praksis at tænke i fx praksisnær og anvendelsesorienteret undervisning, og at de kan savne inspiration til, hvordan de skal tilrettelægge sådanne forløb.

Manglende kompetenceudvikling af lærere
Arbejdsgruppen for en styrket undervisning i udskoling fremhæver i sin afsluttende rapport, at kendskab til bredden i ungdomsuddannelserne og efterfølgende beskæftigelsesmuligheder er afgørende for, at det undervisende personale kan gøre deres elever både fagligt, personligt og socialt parate til videre uddannelse. De fremhæver også, at der ikke har været samme kompetenceudviklingsindsats i udskoling, som man bl.a. har set i forbindelse med læsning i indskoling.

Forfatterne bag projektet "Udsyn i udskoling", som DLF og KL blandt andre stod bag, anbefaler, at hvis man vælger at arbejde med karrierelæring, jf. også anbefaling i dette udspil, bør lærerne gives relevant kompetenceudvikling eller videre- og efteruddannelse i karrierelæring. De anbefaler endvidere, at der sættes fokus på karrierelæringsaktiviteter og perspektivskifte fra fokus på valg til fokus på læring i læreruddannelsen. Fx som et selvstændigt kursus for lærerstuderende, der specialiserer sig i udskoling.

KL ANBEFALER

En styrket praksisnær og anvendelsesorienteret dimension i folkeskolen

- › Fælles Mål justeres, så der indarbejdes et praksisnært og anvendelsesorienteret element i de af folkeskolens fag, hvor det er muligt. Samtidig skal hele skoledagen, herunder også den understøttende undervisning og åben skole, bruges til at understøtte arbejdet med disse elementer.
- › De eksisterende muligheder udnyttes, så fagene "Håndværk og Design" og "Madkundskab" introduceres allerede i 1. klasse mod 4. klasse i dag, hvilket indebærer, at timer fra mellemtrinnet fremrykkes til indskoling.
- › Eleverne tager mindst ét praksisnært og anvendelsesorienteret valgfag i 7. til 9. klasse.
- › Der udarbejdes et inspirationsmateriale for at understøtte et mere systematisk arbejde med åben SFO/fritidstilbud.

En samlet og forenklet indsats i udskoling med fokus på karrierelæring

- › Elevplanen i højere grad skal være elevens og forældrenes redskab til refleksion over elevens faglige progression og trivsel, sociale og personlige udvikling samt karrierelæring. Samtidig forenkles arbejdet i udskoling ved, at uddannelsesparathedsvurderingen (UPV'en) og studievalgsporfolioen indgår i direkte sammenhæng med elevplanen.
- › "Uddannelse og job" skal integreres som en obligatorisk del af de eksisterende fag, og eleverne prøves i disse elementer. Alle skoler skal have en faglig funktion, som understøtter lærere og det øvrige pædagogiske personale i arbejdet med karrierelæring, ungdomsuddannelse, sammenhængen mellem åben skole, brobygning og øvrige forberedende elementer.

- › Forældrene skal støttes i arbejdet med elevplanen og karrierelæring i hjemmet.
- › Uddannelsesinstitutionerne forpligtes til at samarbejde med folkeskolen om at understøtte elevernes læring og trivsel bl.a. gennem mere praksisnære og anvendelsesorienterede metoder og mulighed for talentforløb.

En styrket kommunal forankring af arbejdet med overgange til ungdomsuddannelserne

- › Der etableres en kommunal koordinationsfunktion, som skal bistå lærere og øvrigt pædagogisk personale med overgangen til ungdomsuddannelserne og sikre kontakter til kultur-, idræts-, forenings- og erhvervslivet mv.
- › Lærerne og det øvrige pædagogiske personales kompetencer i "Uddannelse og job" og i at arbejde praksisnært og anvendelsesorienteret skal styrkes både gennem øget fokus i læreruddannelsen og eventuel efteruddannelse.

Lettere adgang til erhvervsskoler i hele landet

- › Der indføres en ny finansieringsmodel for ungdomsuddannelserne, hvor der gives en større grundbevilling kombineret med en mindre aktivitetsbaseret bevilling.
- › Der indføres en grundbevilling, der tager højde for en geografisk spredning.
- › Der gennemføres regelforenklinger i forbindelse med udlagt undervisning, samlokalisering og campusdannelser med kommunalt ophæng, så lokale uddannelsstilbud sikres.
- › Kommunerne skal have formel indflydelse på det geografiske udbud af erhvervsuddannelser via KKR.

Erhvervsskolerne skal forankres bedre i lokalsamfundet

- › Den kommunale repræsentation i erhvervsskolernes bestyrelse styrkes med følgende to elementer, som tilsammen giver større mulighed for et samlet kommunalt ansvar:
 1. Der laves en strategi for uddannelsespolitisk interessevaretagelse i KKR-regi.
 2. Den kommunale repræsentation i bestyrelsen udvides med et medlem, så der fremover udpeges to kommunale medlemmer – én politisk og én på strategisk administrativt niveau.
- › Der indgås lokale partnerskabsaftaler, som skal bidrage til at løfte den lokale erhvervs- og beskæftigelsesindsats og sikre praktikpladser, understøtte vækststrategier mv.

Erhvervsskoleuddannelsernes indhold og kvalitet skal matche erhvervslivets behov

- › Kvalitet i erhvervsuddannelserne øges.
- › Der skabes flere fleksible muligheder for unge, der ønsker at skifte fra en ungdomsuddannelse til en anden.
- › Udbuddet af EUX-forløb i hele landet og på alle uddannelsesretninger styrkes.
- › Der udarbejdes et vejledende takstkatalog for samarbejdet mellem folkeskole og erhvervsskoler.